MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR. İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

Cilt: 11 | 20 EYLÜL 1948 | SAYI: 504

YÖNETMELİKLER:

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı

Karar sayısı : 195
Karar tarihi: 23/VIII/1948

ÖZET: Gezici başöğretmenlerin görev ve yetkilerini belirten yönetmeliğin bağlı örneğe göre kabulü h.

Gezici Başöğretmenlerin görev ve yetkilerini belirtmek üzere hazırlanan yönetmeliğin bağlı örneğe göre kabulü hususunun Bakanlık Yüksek Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

Uygundur
23/VIII/1948
Millî Eğitim Bakanı y.
Müsteşar
B. Kadırgan

GEZİCİ BAŞÖĞRETMENLER YÖNETMELİĞİ

I

Genel Hükümler

Madde 1 — Gezici Başöğretmenlik, köy ilköğretiminin ilk denetleme basamağıdır.

Madde 2 — İlçelere bağlı öğretmenli ve eğitmenli köy okullarından lüzumu kadarı birleştirilmek suretiyle birer gezici başöğretmenlik bölgesi kurulur.

Madde 3 — Bölgeye giren köylerden merkezî durumda bulunanı (bölge merkezi) olarak tesbit edilir.

Gezici Başöğretmenler, bölge merkezi olan köyde veya görevinin icabına göre, tâyin edilecek yerde ikamet etmeye mecburdurlar. İzin almadan veya bir hizmetle vazifeli bulunmadan bölgesi dışına çıkanlar görevinden izinsiz ayrılmış sayılırlar.

Madde 4—Gezici Başöğretmenler, ilce merkezlerinde görülecek işler bakımından ilçe Millî Eğitim memurluğuna, öğretmen, eğitmen ve köy halkını yetiştirmekle ilgili işler yönünden bölge ilköğretim müfettişliğine bağlıdırlar.

II

Gezici Başöğretmenlerin tâyinleri, gezicilikten alınmaları ve izinleri

Madde 5 — Gezici Başöğretmenler:

a) Eğitmen kurslarına yetiştirici olarak gönderilen öğretmenlerden kursta başarı ile çalıştıkları enstitü veya kurs müdürleri tarafından verilen raporlarla tesbit edilenler,

b) Köy enstitüsü mezunlarından olup da öğretmenik görevini en az, iki yıl üstün başarı ile yaptıkları ve gezici Başöğretmenliği ehliyetle yapabilecekleri bölge ilköğretim müfettişi raporu ile belirtilmiş bulunanlar,

c) Hasanoğlan Köy Enstitüsü yüksek kısmından mezun olanlardan bu ödevi başaracağına kanaat getirenler, arasından seçilirler ve valiliğin inhası ve Bakanlığın onamı ile bu göreve tâyin edilirler.

Madde 6—Gezicilik görevinde başarı gösteremediği bölge ilköğretim müfettişliğinin ve Millî Eğitim Müdürünün raporu ile sabit olanlarla sağlık durumları gezicilik yapmıya elverişli olmadığı sağlık kurulu raporu ile tesbit edilenler, tâyinlerinde takibedilen usul dahilinde, durumlarına uygun sabit öğretmenlik hizmetine nakledilirler.

Madde 7 — Gezici Başöğretmenler yılda iki ay izinli sayılırlar. Bu iznin, bölgenin özelliğine ve işlerin icabına göre ne zaman başlayıp biteceği Millî Eğitim Müdülüğünün muvafakati alınmak suretiyle 4274 sayılı kanunun 60 ıncı maddesi gereğince bölge ilköğretim müfettişliğince belli edilir.

Gezici Başöğretmenlerin Yapacakları İşler

Bakımından ayrıldıkları Guruplar

Madde 8 — Gezici Başöğretmenler aşağıdaki gruplara ayrılırlar:

a) 4274 sayılı kanunun birinci maddesinde yazılı öğretmenli ve eğitmenli bütün köy ilkokullarında genel teftiş görevini yapabilecek olanlar,

b) Hasanoğlan Köy Enstitüsü yüksek kısmı mezunu olup da kendilerine, bitirdikleri kolla ilgili olarak, köy ilkokullarında müzik, resim-iş, uygulama bahçeleri, faaliyetlerini ve yapım işlerini tertip ve tanzim ödevi verilenler,

c) Görülen ihtiyaç üzerine durumlarına göre ve Bakanlığın onamı ile Millî Eğitim Dairesi köy işleri bürosunda görevlendirilecek olanlar,

Madde 9 — 8 inci maddede sayılan gruplardan (a) grubuna giren gezici Başöğretmenler, ilin durumuna göre kurulacak bölgelerde,

(b) Grubuna giren gezici Başöğretmenler, ilin ihtiyacı gözönüne alınarak icabında bir ve birkaç gezici Başöğretmenlik bölgesini içine alan daha geniş kesimlerde görevlendirilir.

IV

Gezici Başöğretmenlerin Görevleri

Madde 10 — Gezici Başöğretmen, okulları sadece denetleyen, noksanları görüp ilgililere bildirmekle yetinen bir denetleyici değil, aynı zamanda, Başöğretmen sıfatiyle bölgesine giren okulların öğretim, eğitim ve yönetim işlerinin sorumlu elemanıdır.

Madde 11 — Gezici Başöğretmen, bölgesinin özelliklerine göre bu yönetmelikte gösterilen görevleri yapmak üzere yıllık proğramını dört nüsha olarak düzenler ve derslere başlamadan en geç 15 gün evvel bölge müfettişliğine verir.

Bölge müfettişi yıllık proğramları uygun gördüğü takdirde onanan bir nüshasını uygulamak üzere gezici Başöğretmene ve birer nüshasını da ilgili Millî Eğitim memurluğu ile Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderir.

Madde 12 — Gezici Başöğretmen, yıllık denetleme proğramında tesbit ettiği iş konularının aylara bölünüşünü ve her gün hangi okulu denetleyeceğini gösterir dört nüsha aylık çalışma çizelgesi de düzenliyerek her ay başında, onanmak üzere, bölge İlköğretim Müfettişliğine verir. Bölge müfettişliğince onanan bu çizelgelerden biri; bu husustaki direktifleriyle birlikte; gezici Başöğretmene, ikincisini Millî Eğitim memurluğuna gönderir.

Madde 13 — Gezici Başöğretmen, aylık çalışma çizelgesine göre denetliyeceği bir okulda işin gerektiği kadar kalır, okulun her çeşit çalışmasında öğretmen ve eğitmene klâvuzluk eder, karşılaştıkları zorlukları yenme hususunda kendilerine yardımda bulunur.

Madde 14 — Gezici Başöğretmen, her ay sonunda, aylık çalışma çizelgesinde gösterilen işlerden uygulananlar hakkında üç nüsha aylık çalışma raporu düzenleyip bir nüshasını bölge İlköğretim Müfettişliğine, ötekini de Millî Eğitim mamurluğuna verir.

Çalışma raporlarında, uygulanamıyan maddelerin, sebepleriyle birlikte açıklanması gerektir.

Madde 15 — Gezici Başöğretmenler, 43 üncü maddedeki hizmetler için ilce merkezinde toplandıkları günler içinde, bölgeler arasında işbirliğini sağlamak maksadiyle mümkün olan yerlerde, İlköğretim Müfettişinin tertipliyeceği toplantıya katılırlar. Bu toplantıda 13 ve 14 üncü maddelerde gösterilen aylık çalışma çizelgesi ile çalışma raporları da incelenir. İlköğretim Müfettişinin bulunmadığı hallerde bu toplantılar Millî Eğitim memurunun iştirakiyle yapılır ve toplantıda varılan kararlar çalışma raporlariyle birlikte ilköğretim müfettişliğine gönderilir.

Madde 16 — Gezici Başöğretmenler, bölgelerine giren okulların ders araçlarını ve diğer ihtiyaçlarını sağlamak üzere, köylerde yapılacak işler için muhtarlarla, ilcede yapılacak işler için Millî Eğitim memuru ile, uygulama bahçesindeki tesisler için bölge İlköğretim Müfettişi ve ilce tarım teşkilâtiyle iş birliği yaparlar.

Madde 17 — Yaptığı denetlemeler sonucunda öğretmen ve eğitmene gerekli tavsiyelerde bulunur; tavsiyelerin özetini her defasında bu maksatla okulda bulundurulacak özel deftere yazar.

Madde 18 — Köy halkını yetiştirmekle ilgili görevlerini gerçekleştirmek, öğretmen ve eğitmenlerin bu husustaki işlerini yakından takip etmek için münasip zamanlarda, denetlediği okulun bulunduğu köyde gece de kalır.

Madde 19 — Bölgesine giren köylerin sosyal, kültürel ve ekonomik durumunu inceler; her biri hakkındaki bilgiler için birer dosya tutar, köy halkını yetiştirme hususunda öğretmen ve eğitmenlerin yapacakları işleri, bu incelemelere göre ayarlar.

Madde 20 — Akşam okullariyle pansiyonlu ve pansiyonsuz bölge okullarındaki meslek kurslarının maksada uygun şekilde işlemesini sağlayıcı tedbirleri alır.

Madde 21 — İlköğretim işinin millî kalkınma hareketlerinde ön plânda gelen bir işi olduğunu her fırsattan faydalanarak köylüye anlatır.

Madde 22 — Öğrenci devamının yüzde yüz sağlanması için 4274 sayılı kanunun 16 ıncı maddesindeki işlerden ihtiyar meclisine, öğretmene ve eğitmene düşenlerinin gecikmeden sonuçlanması için gerekli tedbirler alır.

Madde 23 — Mecburî öğrenim çağındaki çocukların tesbiti için her beş yılda bir yapılan çocuk sayımı ile her yıl okullar açılmadan 15 gün evvel yapılan çocuk sayımlarına ait cetvellerin ilgililer tarafından zamanında düzenlenmesini sağlar.

24 — Köy okullarının çalışma zamanlarını, 4274 sayılı kanunun 12 inci maddesine göre, İköğretim Müfettişi, öğretmen ve eğitmenlerle birlikte tesbit ederek buna ait kararları, valilikçe onanmak üzere, her yıl nisan ayının ilk haftasında Millî Eğitim Müdürlüğüne sunar.

Madde 25 — Bölgesinde mevcut eski eserlerin (Asar-ı Atika nizamnamesi) ndeki kayıtlara göre korunmasını sağlar.

Madde 26 — Ormanların bakım ve korunmasında her fırsattan faydalanarak köylüleri aydınlatır.

Madde 27 — Bölgesinde yerine göre, 4274 sayılı kanunun 10 uncu maddesinde yazılı işleri öğretmen ve eğitmenlerle beraber gerçekleştirmeye çalışır. Bu maksatla bölgenin elverişli bir köyünde veya bölge okulunda bir fidanlık uygulama bahçelerinde, 5129 sayılı kanun gereğince, tesisler kurulmasında, bunların örnek olabilecek şekilde işlenmesinde, öğretmen ve eğitmenlerle iş birliği yapar.

Madde 28 — Millî ve mahallî bayramların bölgesinde canlı ve mânalı şekilde kutlanması için gerekli tedbirleri alır.

Madde 29 — Mevsime ve yerine göre bölgesinde canlı bir spor hareketi yaşatmıya çalışır.

Madde 30 — Köy halkının kendi kendilerini yetiştirmelerini ve bilgilerini artırmalarını sağlamak maksadiyle bölgesine giren öğretmen ve eğitmenlerle birlikte bölge merkezinde bir kitaplık kurar. Köy yayımları bürosunda yayımlanan kitap ve dergilerden köylülerin faydalandırılması işini kovuşturur.

Madde 31 — Öğretmen ve eğitmenlerin mesleki ve genel kültürünü geliştirmek maksadiyle bölge merkezinde, mümkün olduğu takdirde sıra ile, bölgeye giren köylerde, münasip zamanlarda meslekî toplantılar yapar. Bu toplantılarda, örnek dersler verilmesi, okunan meslekî bir eserin tartışması, dergilerde çıkan meslek ile ilgili yazıların okunması bölge içinde elbirliğiyle yapılması gerekli işlerin plânlaştırılması gibi hususlar ele alındığı gibi bir aylık denetlemeden alınan sonuçlar da incelenir. Bu toplantılarda yapılan işlerin ve alınan kararların özetleri bölge İlköğretim Müfettişliğine verilir.

Madde 32 — Uygulama bahçesindeki tesislerde, işlik çalışmalarında, öğretim ve eğitim alanlarında ileri derecede başarı gösteren öğretmen ve eğitmenlerin bilgi, görgü ve tecrübelerinden arkadaşlarının da faydalandırılmalarını sağlar.

Başarılı sayılan eğitmen ve öğretmenlerle ilgili teşekkülleri, 4274 sayılı kanun hükümlerine göre zamanında alâkalılara bildirir.

Madde 33 — Bölgesindeki okulların ders kitaplarını ve öğretim araçlarını zamanında sağlar. Her okul için temini mümkün olmayan bir kısım öğrenim araçlarının bölgece ortaklaşa kullanılmasını temin eder.

Madde 34 — Bölgesine giren okullara ait istatistik çizelgelerini ilgili öğretmen ve eğitmenlerle birlikte zamanında düzenler ve gecikmeden Millî Eğitim Memurluğuna gönderir.

Madde 35 — Bölgesindeki okulların ilce merkeziyle haberleşmesini sağlar.

Madde 36 — Köy okulu için satın alınacak veya kamulaştırılacak uygulama bahçesinin yerini ve miktarını tâyin etmekle görevli kurulda bulunur ve bu işleri sonuçlandırır.

Madde 37 — Bölgesine giren köylerde yapılalacak okul yapımı için kendisine verilen ödevleri aksatmadan yürütür.

Madde 38 — Bölge ilköğretim müfettişinin bulunmadığı hallerde, 4274 sayılı kanunun 14 üncü maddesine göre kurulan (Bölge Okulu Kurulu) na başkanlık eder.

Madde 39—Bölgesindeki okullara devam eden öğrenciler için çocuk velilerinde ve köy bütçelerinden sağlanacak ders, iş ve tarım araçlarını temin için üzerine düşen görevleri yapar.

Madde 40 — Enstitü mezunu öğretmenlerle eğitmenlere yılda iki ayı geçmemek üzere verilecek yıllık iznin ne zaman başlayıp biteceğini köylerin özelliklerini gözönünde tutmak suretiyle tesbit eder ve ilgililere duyurur.

Madde 41 — Enstitü mezunu öğretmenlerle eğitmenlere, okulla ilgili çalışma zamanları içinde, hastalık ve bu derece mühim özürleri dolayısiyle, iki günü geçmemek üzere izin verir. Bu şekilde verilen izinlerin toplamı bir yılda yedi günden fazla olamaz. Kime ve ne kadar süre için izin verildiğini, özür açıklanarak, ayni zamanda, kaymakamlığa da haber verilmek üzere Millî Eğitim Memurluğuna bildirir.

Madde 42 — İlce veya il köy öğretmenleri ve eğitmenleri disiplin kurulu üyeliğine seçilmişse kurulun toplantılarına katılır.

Madde 43 — Bölgesindeki öğretmen ve eğitmenlerin mutemetliğini yapar. Bu maksatla aybaşlarında ilce merkezine gider. Öğretmen ve eğitmenlerin aylık ücretlerini alır, bordrosunu imza ettirerek sahiplerine verir.

(Köy öğretmenleri ve köy sağlık memurları Sosyal Yardım Sandığı) için üyelerden kesilen % 1 sandık aidatını isimli bordrosu ile birlikte disiplin kurulu başkanına teslim eder.

15 inci maddede gösterilen toplantı ile bu işlerin görülmesi için ilçe merkezinde 4 günden fazla kalamaz.

Madde 44 — Bölgesinde bulunan öğretmen, eğitmen ve sağlık memurlarının Sosyal Yardım Sandığı ile ilgili yardım taleplerini, sandık tüzüğündeki esaslara göre, mahallinde inceler, gerekli belgeleri ilce disiplin kurulu başkanlığına gönderir. Sandıktan üyelere yapılan yardımları da, mutemet sıfatiyle, Disiplin Kurulu Başkanından alır ve makbuz karşılığında ilgililere verir.

Madde 45 — Okulları her denetleyişinde, 17 inci madde gereğince yap[illegible] tavsiyelerden başka, ders yılı sonunda, her öğretmen ve eğitmen hakkında örneğine uygun üç nüsha rapor hazırlayıp bir nüshasını kendisinde alıkor, diğer iki nüshasını bölge İlköğretim Müfettişliğine gönderir.

Bu raporlardan birisi Millî Eğitim Dairesindeki sicil dosyasında saklanır, öteki yapılacak tavsiye varsa yazıldıktan sonra ilgili okul başöğretmenliğine veya eğitmenine gönderilir.

Madde 46 — Öğretmen ve eğitmen hakkında yıl içinde yaptığı denetlemelerden edindiği kanaati, ders yılı sonunda bir nüsha olarak düzenliyeceği özel raporda belirterek bölge İlköğretim Müfettişliğine gönderir.

Madde 47 — Millî Eğitim Müdürü tarafından kendisine havale edilen soruşturmaları İlköğretim Müfettişleri yönetmeliği ve rehberi ile (müfettiş ve muhakkiklerin fezleke ve raporlarda gözetecekleri hukukî lâzimeler hakkında muhtıra) da gösterilen esaslara göre yapar ve fezlekesini düzenliyerek ilgili makama gönderir.

Madde 48 — Gezici Başöğretmenler, öğretmen ve eğitmenlerle olan münasebetlerinde onların haysiyetini kırabilecek her türlü hallerden kaçınırlar.

Madde 49 — 8 inci maddenin (b) bölümünde gösterilen Gezici Başöğretmenler bölgelerine giren bütün köy ilkokullarının müzik ve resim gibi uzmanlık isteyen derslerini uygulama bahçelerindeki çalışmaları ve yayım işlerini denetlerler ve öğretmenlerle eğitmenlerin bu alandaki yeteneklerini geliştirmek için Millî Eğitim Müdürlüğünce uygun görülecek zamanlarda kurslar açarlar

V

Türlü Hükümler

Madde 50—Gezici Başöğretmenlere bölgelerindeki okulları denetledikleri günler için 3238 sayılı kanun gereğince yevmiye verilir. Mutemetlik vazifesiyle ve disiplin kurulu üyesi olarak il veya ilce merkezine gittikleri ve okul yapımı işleriyle bölgesi dışında görevlendirildikleri günler için ödevli sayılır.

Madde 51 — Gezici Başöğretmenler hakkındaki disiplin ve mükâfatlandırma işlerinde bu öğretmenlerin menşelerine göre, köy enstitülerinden mezun olanlar için 4274 ve diğer menşeliler için 4357 sayılı kanun hükümleri uygulanır.

GENELGELER:

YAYIM MÜDÜRLÜĞÜ 8 / IX / 1948
Sayı: 84/12867

2270

ÖZET:
İlköğretime ait senebaşı istatistikleri h.

İlköğretime ait senebaşı istatistikleri hakkında Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü ifadesiyle alınan 2/IX/1948 tarih ve 3611/535 sayılı yazının bir örneği yukarıya çıkarılmıştır.

İlgililere tebliğ olunur.

Millî Eğitim Bakanı y.
Müsteşar
B. Kadırgan

K. S.

T. C.
BAŞBAKANLIK
İSTATİSTİK GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ
MİLLÎ EĞİTİM Ş.
Genel: 3393
Özel: 523

27 / VIII / 1948

ÖZET:
Resmî ilkokulların 1947-948 eylûl dönemi ve 1948-949 ders yılı başı istatistik fişlerinin dağıtımı ve yapılacak işlemleri h.

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜKLERİNE

A — Gönderilen fişlerin çeşitleri:

1 — Resmî şehir ve köy ilkokullarında, 1947-1948 haziran döneminde bütünlemeye kalan öğrencilerin tesbitine mahsus eylûl dönemine ait (3) numaralı fişlerden,

2 — Bağımsız eğitmenli okullarla, şehir ve köy ilkokullarının 1948-1949 yılbaşı durumlarını tesbite mahsus (1) numaralı fişlerden,

3 — Resmî öğretmenli ve bağımsız eğitmenli okulların 1948-949 ders yılı kadrosundaki yerlerini ve adlarını tesbite mahsus listelerden ve özet tablolarından,

4 — 1948-949 ders yılında okullar açılmadan (15) gün evvel okulu bulunan mahallerde kanunen yapılması lâzımgelen okuma çağındaki çocukların, yalnız il ve ilce merkezlerindeki yazım sonuçlarını tesbite mahsus bültenlerden,

Aşağıda yazılı miktarı, bu yazının numarasını taşıyan ( ) paket ve rule halinde, taahhütlü olarak postaya verilmiştir.

Bu tebligat ve gönderilen matbualar, yalnız il idarelerindeki resmî ilkokullara mahsustur. Özel okullar için ayrıca fiş gönderilecek ve öğretmen okullarına, köy enstitülerine ve resmî liselere bağlı ilkokulların fişleri de idaremizce resen alınacaktır.

B — Gönderilen fişlerin dağıtımına esas tutulan hususlar:

1 — 1947-948 eylûl dönemi fişlerinden şehir ve köy resmî ilkokullarında, 1948 haziran döneminde toplanan fişlerde bütünlemeli öğrencisi bulunan okullar sayısının (3) er misli hesabiyle,

2 — Şehir ve köy ilkokulları ile, bağımsız eğitmenli okulların 1948-949 ders yılı başı durumlarını tesbite mahsus (1) numaralı fişlerden, İstatistik Bölge Müdürlükleri sınırları içinde bulunan illerdeki okul sayılarının (4) er ve bunlar dışında bulunan illerin ise okul sayılarının (3) er misli hesabiyle,

3 — Öğretmenli ve bağımsız eğitmenli okulların adlarını tesbite mahsus listelerden her ildeki okul sayısı göz önüne alınarak ihtiyacı karşılayacak miktarı ile, özet tablolarından (4) er tanesi,

4 — Yalnız şehirlerdeki çocuk yazımlarının sonuçlarını kayda mahsus bültenlerden ise, her ilce merkezi için (3) er nüsha hesabiyle,

Sayılmış ve bütün fiş ve listeler için yıpranma ve yeniden açılacak okullarda hesaba katılarak %10-20 arasında fazla olarak paketlere ilâve edilmiştir.

C — Fişlerin merkeze gönderme şekillerine ait hükümler:

1 — Eylûl dönemine mahsus fişler her okulca (3) kopya doldurulacak, tasdikli birer kopyesi okulda, ikincisi Millî Eğitim Müdürlüğünde saklanacak ve üçüncüsü de isimli bir liste ile taahhütlü olarak doğrudan doğruya idaremize gönderilecektir.

2 — Öğretmenli ve eğitmenli okulların senebaşı fişleri; Edirne, Elâziğ, Erzurum ve Diyarbakır Bölge İstatistik Müdürlüklerinin sınırları içinde bulunan okullarca (4) kopye ve dışında bulunan okullarca (3) kopye olarak doldurulacak ve yine tasdikli birer kopyeleri okullarda ve Millî Eğitim Müdürlüklerinde saklanacak ve geri kalan iki kopyeden birisi Bölge İstatistik Müdürlüğüne ve diğer kopyesi de - zamandan kazanmak için - doğruca taahhütlü olarak idaremiz adına postalanacaktır.

3 — Öğretmenli ve eğitmenli okul adları listeleri ve özet tablosu ile, şehirlere mahsus çocuk yazımı bültenleri de İstatistik Bölgeleri içinde bulunan mahallerce (3) ve dışında bulunan mahallerce (2) kopye olarak yazılacak ve hepsi senebaşı fişleri ve bültenleri ile bir arada topluca postaya verilecektir.

D — Fişlerin doldurulmasına ve kullanılmasına ait teknik ve idari hükümler:

1 — Bu fişler ve listelerin doldurulmasına ve sevk tarihlerine ait (Gündem listeleri), tebliğler dergisinin 17/mayıs/1948 tarihli ve (486) sayılı ve ivediliği dolayısiyle bunlar üzerinde alınacak meslekî ve idari tedbirler hakkındaki çeşitli hükümler Tebliğler Dergisinin 15/mart/1948 tarihli ve (477) sayılı nüshalarında yayınlanmış ve bunların kullanılmasına ait meslekî ve teknik bilgiler de Tebliğler Dergisinin 9/haziran/1947 tarihli ve (437) sayılı nüshasında Bakanlıkça ve İdaremizce de valiliklere tavsiyeleri yapılan ve hemen hemen ekseri illerin bütün köy okullarına kadar satın alınarak cihazlandırılan (İlkokul öğretmenleri için istatistik kılavuzu) adlı rehberde en ince noktalarına kadar tarifleri ve izahları yapılmış bulunmaktadır.

Millî Eğitim teşkilâtına bu kadar açık vasıtalar ve rehberler verilmiş olmasına rağmen, geçen senebaşı malûmatının yine zamanında derlenemediği ve ilköğretim dâvası hakkında her yıl bütçesiyle alınacak tedbirlere temel olacak bilgilerin bütçe müzakerelerine başlandığı halde tam olarak yerlerine verilmediği ve sebepleri Tebliğler Dergisinin (477) sayılı nüshasında izahedilmişti. Gecikmelere sebep olan başlıca noktaları aşağıda tekrarlıyoruz:

a) Okuma çağındaki çocuk yazımlarını kendilerine bir külfet telâkki eden Millî Eğitim daireleri olduğu gibi, bunları ilköğretimden ayrı bir mevzu sayarak benimsemiyenler de olduğu görülmüştür.

Belli edilmiş bir yaş gurubuna dahil olanlara kanunun ilköğretimi mecbur tuttuğu ve bu mecburiyeti yerine getirebilmek için de bu yaştaki çocukların yazımının yapılmasını yine kanunun emrettiği herkesce malûmdur. Hiçbir idare ve fert bu mecburiyeti ve mükellefiyeti yerine getirmekten çekinemez. O halde, çocuk yazımları, zannedildiği gibi istatistik teşkilâtının ortaya çıkardığı bir mevzu delildir. Onun rolü, bu kanuni mükellefiyetin tatbikatına ait sonuçlarını, her sosyal faaliyette olduğu gibi, teknik usuller dairesinde müşahedesini yapmaktan ibarettir.

Yapılacak her işin evvelâ plânları hazırlanır. İlköğretim mecburiyetinin tahakkukunu sağlıyabilmek için de okutulması lâzım gelen kitlenin esaslı bir plânını yapmak gerektir. Bu plânlar ise, ancak ve ancak usulü dairesinde yapılacak çocuk sayımları ve yazımları ile elde edilir.

Bir ildeki öğrenci sayısı, yalnız kemiyet itibariyle bir mâna ifade eder. Fakat: okumaya mecbur olanların sayıları ve durumları hakkında keyfiyet bakımından bir fikir veremediği için bir kıymet taşıyamaz. Meselâ: İki ilden birisinin (60,000) ve diğerinin de (6,000) öğrenci ile faaliyet yaptığı görülse, ilk bakışta birincisinin on misli fazlasiyle iş yaptığı anlaşılır. Halbuki, çocuk yazımlarına göre ikincisinin mevcut çocuklardan %85 ini ve diğerinin de ancak %43 ünü okuttuğu görülürse, üstünlüğün ve başarının daha az çocuk okutan ilde olduğu kesin olarak görülür. Onun için okutulması lâzım gelen çocuk sayıları ile, okutulmakta bulunan öğrenci sayıları arasındaki oranları Devlet de, Cemiyet de ve hattâ fertler de bilmek ister. Teessürle kaydedelimki, Millî Eğitim teşkilâtı bize bu oranları meydana getirecek bugüne kadar sağlam bir rakam vermemiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının bu konular üzerinde son aylarda valiliklere yaptığı kesin tebliğlerin ruhu da yine bu esaslara dayanmaktadır.

Binaenaleyh; öğrenci istatistikleri ile, çocuk yazımı istatistikleri birbirinden ayrılmaz bir küldür. Onun için, okullar açılmadan evvel kanunun tarifatı ve istatistik kılavuzundaki meslekî ve teknik izahatı dairesinde, şehirlerde 7-16 ve köylerde 7-17 yaşlarındaki çocukların evvelâ yazımları yapılacak ve ondan sonra derslerin okutulmasına izin verilecektir.

Bu suretle, şehirlerdeki yazım sonuçları, gönderilen bültenlere geçirilecek ve köy yazımlarının neticeleri de köy okullarının öğrenci fişlerine işlenecektir. Bu konuda, istatistik teşkilâtına başka cetvel ve fiş gönderilmeyecek ve isimli yazım listeleri ve bunlardan çıkarılacak hülâsa tabloları, kanunlarının ve kılavuzun tarifatı dairesinde takibat ve tatbikat için mahallerinde kalacaktır.

b) Geçen senebaşı bu işleri geciktiren ve karıştıran bir nokta da senebaşı fişleri ile bir arada gönderilmesi lâzım gelen (okul adları listeleri ve özet tablosu) nun gönderilmemesi veya sonradan ayırdedilerek gönderilmiş olmasıdır. Kontrol imkânları bulunamayan fişlere, bu listelerin gelişine kadar el sürülememiş ve bir sürü tel muhaberatı açılmasına da ayrıca sebep olmuştur.

Okul adları listeleri, okullar açıldığı gün kılavuzdaki tarifleri dairesinde Millî Eğitim dairelerince yazılıp hazırlanacak ve senebaşı fişleri toplandıktan sonra, listelere ve fişlere yazılan adlar ve teşkilâtlar kontrol edilerek, muhtemel tebeddülât hazır listeler üzerinde derhal düzenlenerek hepsi bir arada ve topluca ve bir tahriratla postalanacaktır.

c) Geçen seneki gecikme sebeplerinden birisi de, sevkedilen fişlerin ihtiyacı karşılamadığından bahisle yeniden fiş talebinde bulunulması ve bunlara intizar edilmesi teşkil etmişti.

İdaremiz bütün matbuaları her ilin ihtiyacı nisbetinde bastırmakta ve bu ihtiyaçtan fazlasiyle de tevziatını yapmaktadır. Bununla beraber ivediliğine çeşitli tebliğlerle temas edildiği veçhüzre, bilhassa senebaşı fişlerinde noksan çıkarsa ve hattâ bir kısmı veya tamamı yollarda ziyaa uğrasa bile, yeniden fiş talebi suretiyle işin gecikmesine katiyen mahal bırakılmıyacak ve her okulda bulunan İstatistik Kılavuzundaki örneklerden her okulca adi kâğıtlara birer kopye çıkarılıp dergide ve kılavuzdaki gündem listelerine göre, her fiş belli edilen günlerinde resen doldurulup tahdidedilen en son tarihe kadar mutlak postaya verilecektir. Bütün şehir ve köy okulları Başöğretmenleri de bu prensibe göre yetiştirileceklerdir.

d) Gecikme sebeplerinden olarak ileri sürülen bir gurubu da: (okul kapalıdır, öğretmeni gelmedi), (tâyin edilen öğretmen veya vekil henüz vazifesi başına gitmedi), (boş kalan kadroya vekil bulunamadı), (istatistik memuru veya başkâtip izinlidir veya hastadır), (Millî Eğitim memuru yeni veya acemidir), (Köy öğretmeni mütaaddit tekide rağmen fiş göndermedi veya hakkında takibatı yapılmaktadır) gibi buna benzer birçok mütalâalar ve müdafaalar teşkil etmiştir.

Defatla temas edildiği gibi istatistik muayyen zaman ve mekân içindeki hâdiselere müşahedeye tâbi tutan bir usuldür. Sosyal faaliyetler devamlı hareket halinde bulundukları için bunların tam sükûn anını bulmak imkânsızdır. Sükûnete en çok yaklaştığı bir devrede müşahedeleri yapılır ilköğretim ve senebaşı istatistikleri de yurdun muhtelif iklim ve özel şartları göz önüne alınarak istatistikçe tâyin ve tahdidedilmiş ve ilim ve usul noktalarından da kılavuzda bu konular açıkça anlatılmış ve aydınlatılmış bulunmaktadır. Onun için:

Senebaşı için (müşahede günü) olarak belirtilen tarihlerde faal okulların malûmatı alınacak ve fakat: Kılavuzda ve tebliğlerde mucip ve suhulet sebepleri izah edildiği gibi, toplanmakta olan fişlerin sonu alınıncaya kadar yeniden açılanlar olursa ve mahalli imkânlar da mevcutsa bunlardan da telefon, telgraf gibi seri vasıtalarla malûmatı alınmak ve Millî Eğitim memur ve müdürlüklerince bunlar için resen birer fiş doldurulmak suretiyle bu gibi okulların da müşahede dışı kalmamasına ihtimam olunacaktır. Aksi takdirde (müşahede günü) olarak kabul edilen tarihlerde, faal okulların fişleri derlenerek gününde postaya verilecek

ve bu işlemden sonra da açılan okullar için tek fiş veya parça parça istatistik gönderilmeyerek (geçici rakam) olarak toplanmakta olan senebaşı için bu kapılar tamamen kapatılacaktır.

Bazı Millî Eğitim Müdürlükleri de gecikmeleri doğrudan doğruya köy öğretmenlerine ve eğitmenlerine yükledikleri görülmektedir. Geçen sene birkaç ilde aynı iddialar üzerinde yaptırılan tahkikat evrakı merkeze celbedilerek incelendikte: Suçlu gösterilen köy öğretmeninin ya yenidir bir şey bilmediği ve yahut da eskidir, üst makamlarından bunlara ait bir emir ve yazılı bir direktif almadığı ve hattâ: Merkezden gönderildiği iddia edilen fişlerin dahi ellerine geçmediği ve elinde kendisine rehberlik edecek bir talimat ve kılavuz bulunmadığı için resen bir şey yapmadığı apaçık görülmüş ve hepsinin sorumlu mevkiinden uzak tutulmasına karar verilmiştir. Köylerdeki Başöğretmen, öğretmen ve eğitmeni mesul duruma sokabilmek için, bunların kullanacağı fişlerin ve tebliğlerin istatistik günlerinden evvel ellerinde bulundurulması ve ilkokul yönetmesi ile birlikte yanyana bulundurulması tavsiye edilen bir İstatistik Kılavuzuna veya bu mahiyeti taşıyan açık bir talimata ve bir istatistik gündem listesine sahip olması lâzımdır. Köy okulları öyle bir şekilde cihazlandırılmalıdır ki; öğretmenler ve eğitmenler ellerindeki ders plânları gibi sahip olacakları bu İstatistik Plânları ve vasıtaları ile yapacağı işleri ve günleri açıkça ve merkezden gelecek emirleri, direktifleri ve hattâ boş fişleri beklemeden günü gelen malûmatı bu vasıtalardan kopye edip gününde mercilerine yetiştirmeyi kesin olarak bilmelidirler. Bu vasıtalara malik olupta vazifesini yapmayanlar görülürse, o zaman kanunun pençesine teslim edilmelidirler.

Gerek asil ve gerek vekil olarak çalışan Millî Eğitim memurunun acemi olması da, o zaman bu iddiayı yapanlara da cevap verildiği gibi meslek ve mevzuat bakımından varit olamaz.

e) Eylûl dönemi fişleri geçmiş bir yılın tamamlayıcı bilgilerine ve senebaşı fişleri ise yeniden başlanan bir ders yılının muvakkat giriş bilgilerine ait ve biribirinden tamamen ayrı birer mevzudurlar. Her ikisi de biribirine karıştırılmıyarak ayrı ayrı isim listeleri ve tahriratları ile birlikte postaya verilecektir.

2 — Tebliğler Dergisinin (477) sayılı nüshasında yayınlanan ve bu işlerin anahtarı sayılan genelge de birlikte okunacak ve ona göre gereken tedbirler alınacaktır.

Hülâsa: Bütün kanunlar ve Millî Eğitim mevzuatı istatistik işlerinde de başta Millî Eğitim Müdürlerini ve idarede onun organları olan Millî Eğitim Memurlarını vazifeli kılmaktadır. Bunların emir ve direktiflerine bağlı olan kâtiplere ve her vasıtadan mahrum ve irşadedilmemiş köy öğretmen ve eğitmenlerine mesuliyet izafe edilmesi yersiz bir iddiadan ibaret kalmaktadır. Onun için Devlet İstatistiklerine başta bizzat Millî Eğitim Müdürleri olmak üzere Millî Eğitim Memurları el koymalarını ve gereken bütün idari ve meslekî tedbirleri de yine vaktinde bizzat kendileri alarak işe hâkim olmalarını bir daha hatırlatıyoruz. Aksi takdirde, bu yıl geciktirilecek bilgiler için doğrudan doğruya Millî Eğitim Müdür ve Memurlarının sorumlu tutulacağını ve vukuunda bunlar hakkında istatistik kanunu dairesinde adlî takibata geçileceğini arzeder, bütün arkadaşlarımızdan bu millî ana dâvanın tahakkukuna temel olacak ilköğretim istatistiklerinin tavsiyelerimiz dairesinde sağlam ve doğru olarak zamanında yetiştirilmesini ehemmiyetle rica eylerim.

Bu tebligat; (63) Millî Eğitim Müdürlüğü ile, (4) Bölge İstatistik Müdürlüğüne yapılmış ve ilköğretim teşkilâtına duyurulmak ve bilgi edinilmek için de Tebliğler Dergisinde yayınlanmak üzere Millî Eğitim Bakanlığına arzedilmiştir.

Bu tebligatın ve fişlerin postadan alındığı gün tren güzargâhında bulunan iller tahriratla, diğerleri de kısa telgrafla idaremizi haberdar edeceklerdir.

Adet	Gönderilen matbuatın adı
______	Şehir ilkokullarının eylûl dönemi fişi
______	Köy ilkokullarının eylûl dönemi fişi
______	Şehir ilkokullarının senebaşı fişi
______	Köy ilkokullarının senebaşı fişi
______	Eğitmenli okulların senebaşı fişi
______	Öğretmenli okulların ad listeleri
______	Öğretmenli okulların ad listeleri özet tablosu
______	Eğitmenli okulların ad listeleri
______	Eğitmenli okulların ad listeleri özet tablosu
______	Şehir çocuklarının yazım bülteni

Postalanan paket adedi

Genel Müdür Y.
(O. Ferit UYGUÇ)

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ